בס"ד

'מה למעלה'

שיעור לשבת פרשת **תרומה-שקלים** תשפ"ה

הרב **מרדכי אלון** שליט"א

שקלי הצבא

הכנה לפסח

הגמרא המפורסמת אומרת -

...משנכנס אדר מרבין בשמחה. (תענית כ"ט.)

ואומר על זה שם רש"י -

ימי נסים היו לישראל פורים ופסח.

נשאל שתי שאלות על באורו של רש"י. הראשונה - פסח חל הרי בחודש ניסן ולא באדר, ומה הקשר שלו לשמחת אדר? שאלה שניה - לכאורה על ניסים צריך להרבות בתודה, בהלל והודאה, ולא בשמחה. למה שני הניסים הללו, פורים ופסח, הם סיבה להרבות בשמחה דווקא? למה רש"י לא מבאר בפשטות שבגלל שפורים מתקרב אז מתחילים להתכונן אליו ולכן מרבים בשמחה? אולי אם נלמד היטב את דברי רש"י הללו נבין איך באמת מרבים בשמחה - עוד ועוד בלי הפסקה.

אמירה נוספת של חז"ל בפתיחת חודש אדר היא -

בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים... (משנה שקלים א', א')

וגם אמירה זו קשורה לפורים ולפסח. בניסן מתחילה שנת הכספים החדשה בבית המקדש לענין קרבנות ציבור, תמידים של שחר ושל בין ערביים ומוספים, שרכישתם ממומנת במס השנתי של מחצית השקל "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט" שכל אחד ואחד מביא. בר"ח אדר הגבאים מתחילים לעורר את הציבור להביא את המס הזה עד לר"ח ניסן, שבו כאמור מתחילה שנה חדשה ואי אפשר להשתמש עוד בכספים של השנה שעברה, אם נותרו, לקרבנות הציבור של השנה החדשה. יוצא שגם פרשת שקלים איננה רק על אדר אלא הכנה לניסן. וזה בנוסף על השמחה בה מרבים משנכנס אדר, כאמור - בגלל ימי פורים ופסח. ועל זאת נזכיר ונוסיף כי השבת אנו גם קוראים את פרשת תרומה "איש אשר ידבנו לבו".

מבן עשרים שנה

פרשת השקלים מופיעה בתחילת פרשת כי תשא -

כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַ־ה׳ בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם. זֶה ׀ יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִּים מֶחֱצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מֶחֱצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַ־ה׳. כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת ה׳. הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת ה׳ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם. וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי ה׳ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם.

(שמות ל', י"ב-ט"ז)

לפי הפסוקים, את מחצית השקל נותנים מבן עשרים שנה ומעלה. למה דווקא מהגיל הזה ולא מבן שלש עשרה או גיל אחר? ורש"י מבאר שם -

לימדך כאן שאין פחות מבן עשרים נוצא לצבא ונמנה בכלל אנשים.

מענין. למה זה קשור האחד לשני? אם השקלים באים כדי "לכפר על נפשותיכם" אז בואו נחייב, כמו בפדיון בכורות, כבר מגיל חודש, שגם שם הבכורות נפדו מהגזרה שהיתה על הבכורים במצרים מבן שלשים יום. מה הקשר בין מחצית השקל לבין היציאה לצבא?

המראות הצובאות

ושמתי לב לדבר נוסף. הפרשה הצמודה לפרשת מחצית השקל היא פרשת הכיור, היחידה שלא מופיעה בפרשות תרומה (העוסקת במשכן וכליו) ותצוה (הציווים על הבגדים) -

וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם. (שם י"ח)

הכיור, כזכור, עשוי מהמראות של נשות ישראל -

וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד (שם ל"ח, ח')

שוב מופיע כאן הביטוי צבא, ורש"י מבאר במקום -

בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת. בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּיָדָן מַרְאוֹת, שֶׁרוֹאוֹת בָּהֶן כְּשֶׁהֵן מִתְקַשְּׁטוֹת; וְאַף אוֹתָן לֹא עִכְּבוּ מִלְּהָבִיא לִנְדַבַת הַמִּשְׁכָּן. וְהָיָה מוֹאֵס מֹשֶׁה בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁעֲשׂוּיִים לְיֵצֶר הָרָע. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: קַבֵּל, כִּי אֵלּוּ חֲבִיבִין עָלַי מִן הַכֹּל, שֶׁעַל יְדֵיהֶם הֶעֱמִידוּ הַנָּשִׁים צְבָאוֹת רַבּוֹת בְּמִצְרַיִם. כְּשֶׁהָיוּ בַּעֲלֵיהֶן יְגֵעִים בַּעֲבוֹדַת פֶּרֶךְ, הָיוּ הוֹלְכוֹת וּמוֹלִיכוֹת לָהֶם מַאֲכָל וּמַשְׁתֶּה, וּמַאֲכִילוֹת אוֹתָם; וְנוֹטְלוֹת הַמַּרְאוֹת, וְכָל אַחַת רוֹאָה עַצְמָהּ עִם בַּעְלָהּ בַּמַּרְאָה, וּמְשַׁדְּלַתּוּ בִּדְבָרִים לוֹמַר: אֲנִי נָאָה מִמֵּךְ! וּמִתּוֹךְ כָּךְ מְבִיאוֹת לְבַעֲלֵיהֶם לִידֵי תַּאֲוָה, וְנִזְקָקוֹת לָהֶם, וּמִתְעַבְּרוֹת וְיוֹלְדוֹת שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ״ (שה״ש ח, ה) וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת. וְנַעֲשָׂה הַכִּיּוֹר מֵהֶם, שֶׁהוּא לְשׁוּם שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ...

מענין המושג הזה של צבא. רק יוצאי צבא מגיל עשרים מתחילים להביא את מחצית השקל, והפרשה היחידה שעדיין לא נאמרה לנו מגיעה מהמראות הצובאות, ועל ידיהם "העמידו **צבאות** רבות במצרים"! כשיצאנו ממצרים הפכנו להיות בפעם הראשונה צבאות ה'. עד אז היינו עבדים, בנים, מקורבים, מקושרים - וביציאת מצריים הפכנו לחיילים, לצבא. צריך להבין את זה לעומק.

משנכנס אדר משמיעין על השקלים וודאי שאנחנו רוצים לכפר על נפשות כל אחד ואחד, אבל צריך להביא את זה רק מבן עשרים שנה, והגם שאנחנו יודעים שעונשי שמיים הם רק מגיל עשרים, רש"י אומר שלא זו הסיבה אלא בגלל שזהו הגיל שבו יוצאים לצבא.

אנחנו לא דנים כעת מדוע התורה לא מצווה על הכנת הכיור בפר' תרומה אלא מדוע צריך להקדים לציווי שלו את פרשת השקלים? גם על מזבח הזהב התורה לא מצווה בפרשת תרומה אבל הוא מופיע בפרשת תצווה לפני הציווי על השקלים, ואילו לגבי הכיור - הציווי על השקלים קודם לו. את הכיור עשו נחושת אבל לא מסך הנחושת שהובאה כבר ונמנתה אלא מהמראות הצובאות שהביאו הנשים שצבאו פתח אהל מועד. זו סוגיה מעניינת.

נסכם סיכום בינים קצר; עם יציאת מצרים הפכנו להיות צבא. פרשת שקלים אומרת שמביאים את השקלים מגיל צבא, כלומר אחרי שחדר המושג 'יוצא צבא' לעם ישראל - צבא ה', ורק אחרי כן, בפסוק שצמוד לכך אפשר לדבר על הכיור שבא מהמראות הצובאות אשר צבאו, ואותן נשים הקימו בעצם את הצבאות. כל ההכנה של השואה הנוראית שעברה על עם ישראל לפני כן היתה הקדמה להקמת הצבא הפוטנציאלי הזה.

אם אין ישראל, למה פסח?

נחזור עוד מעט לנושאי הצבא הללו, וכעת נחזור לחודש אדר, שיש לו קשר גדול מאד לצבא. ראינו את רש"י שקשר את פסח עם פורים. בעצם, פסח ופורים הם שני הפכים. ממש. נאמר את זה במילים שאולי יישמעו קצת לא מובנות בהתחלה - פסח הוא החג האחרון שבו עדיין לא היינו צבא, והנס התרחש בלי שהיינו צבא שכן הוגדרנו כצבאות ה' רק אחרי שיצאנו מצרים. ופורים הוא הנס האחרון בתנ"ך, אסתר סוף הנסים, ושם אנחנו צבא בפועל - "נקהלו ועמוד". ועדיין אין זה ההבדל המהותי, וכדלהלן.

כזכור הקושי שלנו ברש"י היה להבין את הקשר בין פסח ופורים. למה 'פסח' נקרא בשם זה? כי הקב"ה פסח על בתי בני ישראל, ואילו אנחנו לא עשינו כלום. גם לא משה רבנו. הנס היה כולו מלמעלה למטה, "אני לא מלאך (משה), אני ולא שרף, אני ולא שליח, אני ולא אחר". "ועברתי והכיתי" - פסח מתאר את המלמעלה למטה.

לעומת זאת מגילת אסתר מתארת מצב הפוך; המן מפיל פור וגוזר גזרה ביום י"ג בניסן, ממש בערב פסח. הפור נופל על החודש השנים עשר, י"ג אדר, ליום החיסול - "להשמיד להרוג ולאבד.." - תכנית השמדה כללית. אנחנו מכירים את הדברים האלה גם מההיסטוריה המאוחרת יותר, לצערנו.

דבר תכנית ההשמדה הזו מגיע אל מרדכי, שר בממשלת אחשורוש. הפעולה הראשונה שהיינו מצפים ששר בכיר בממשלה ינקוט במצב כזה, וכשיש לנו מלכה 'שלנו' בבית המלך ומועד ביצוע התכנית הוא רק בעוד שנה, היא שייסע למלך, יכנס לפגישה אצל טראמפ, יפעיל את הקשרים בממשל, ואחרי שיעשה את זה גם אנחנו נתפלל כולנו, נתכנס בעצרות תפילה וכו'. אבל מרדכי עושה דבר הפוך לגמרי - לפני הכל הוא לובש שק ואפר ובכך הוא 'מסנדל' את עצמו ומנטרל את היכולות הדיפלומטיות-מדיניות שלו, "כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק" (אסתר ד', ב'). הוא מוריד את כל האפשרויות המעשיות, הפוליטיות - וזו הסיבה שאסתר שולחת ואומרת לו - 'מה אתה עושה?!'. אני לא בטוח שהיא לגמרי לא ידעה מה שקרה, אולי היא לא היתה מודעת לעוצמה של הגזרה, אבל היא אומרת - 'איך שלא יהיה, וככל שזה יותר חמור, וודאי שהשיטה היא איננה ללבוש שק ולהתנטרל מהאפשרות לעשות משהו'. היא בעצם אומרת לו את מה שהוא עוד מעט יאמר לה - 'ומי יודע אם לעת כזאת הגעת לתפקידך בקבינט. תעשה משהו, תפעיל את הקשרים שלך. השתדלות!'. היא שולחת את התך ונותנת לו בגדים - כי "אין לבוא אל המלך בלבוש שק" כאמור, ואתה מרדכי חייב לפעול. היא מאד הגיונית. לעומת זאת עונה לה מרדכי בחריפות -

כִּי אִם-הַחָרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית-אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ... (אסתר ד', י"ד)

"את ובית אביך" הכוונה היא אליו, שהרי "אין לה אב ואם". והיא בכלל לא ידעה שהיא בזאת ולא אמרה שהיא רוצה להחריש אלא רק לפעול בדרך אחרת. הוא שולח אליך את כתב ההשמדה ואומר ומבהיר לה שזו הדרך היחידה בה יש לפעול - ואסתר מקבלת את הדברים ומבטלת את דעתה כחיילת שמבטלת את דעתה לפני המלך -

לֵךְ כְּנוֹס אֶת-כָּל-הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל-תֹּאכְלוּ וְאַל-תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם-אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא-כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי. (שם ט"ז)

שלשת הימים הללו נופלים גם על ליל הסדר, כיון שכפי שאנחנו זוכרים הם עומדים בי"ג בניסן. חז"ל במדרש מביאים את הדברים המפורסמים -

אָמְרָה לוֹ לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, אֵלּוּ הֵן י״ג וְי״ד וְט״ו בְּנִיסָן. שָׁלַח לָהּ [מרדכי] וַהֲרֵי בָּהֶם יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח!, אָמְרָה לוֹ זָקֵן שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, [אם אין ישראל] לָמָּה הוּא פֶּסַח? (אסת"ר פרשה ח' ז')

בואו נחשוב לרגע, כל עם ישראל שנמצא בשושן הבירה ובמאה עשרים ושבע המדינות שחגג יחד עם אחשורוש בסעודות ובמשתאות המוניות, נמצאים כעת בערב פסח - הדודים והדודות כבר הוזמנו, כל האוכל כבר כמעט מוכן,

המפות הלבנות פרוסות על השולחנות, כבר הגעילו את הכלים וכמעט הסתיימו ה'חבורות' של אפיית המצות. ואז יוצאת הודעה - "אין ליל סדר השנה!". נחשוב על התדהמה שאוחזת בכולם!

כח הביטול

כל הסיפור פה בעצם מתחיל בהסברו של מרדכי שעכשיו המצב הוא בדיוק הפוך ממה שהיה בפסח - ועם ישראל, "עם מרדכי", מקבל את זה. הפעם כדי ליצור אתערותא דלעילא חייבים להקדים לזה ולייצר איתערותא דלתתא, של כל ישראל - "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט". "וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה מָקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים" (אסתר ד', ג') ועם ישראל מתחיל בתפילות. זה הרגע שבו תפסנו שחייבים להתחיל לעבוד מהכי הכי למטה, מהמקום הכי נמוך. "שק ואפר" זה פשוט לשכב על הרצפה.

שאלנו על דברי רש"י שאמר "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח", ומוסבר בחסידות דבר מדהים - שפורים קודם לפסח. ההתחלה כדי להגיע לפסח, ללמעלה, היא להבין את הכוחות שהוענקו לנו מרגע שיצאנו ממצרים. ברגע שיצאנו ממצרים, והיה זה בליל פסח, קלטנו שאנחנו יכולים לפעול מהמקום הכי נמוך, הכי תחתון, לבטל את עצמי לגמרי, להשתנות לחלוטין, לבטל את כל מה שחשבתי עד עכשיו. כך מרדכי מנטרל ומבטל את כל הכוחות והיכולות שלו ואסתר מבטלת את כל הכוחות שלה. היא הולכת לצום שלשה ימים וכך לבוא אל המלך "אשר לא כדת", והיא יודעת "וכאשר אבדתי - אבדתי" (אסתר ד' ט"ז), כי מה הסיכוי שהמלך יקבל אותה כשהיא מגיעה אליו אחרי צום מוחלט של שלשה ימים רצופים לילה ויום, "ירקרוקת" בפי חז"ל, עם פה מסריח מהבל הצום? - ומהכח הזה שבא מלמטה מתרחשת ההפיכה.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה" כי בפסח גילה לנו הקב"ה שאנחנו הצבא שלו וממילא יש לנו כח להפוך את כל העולם כולו, לגרום ל-"ונהפוך הוא".

מה הכוונה האמיתית בביטוי הזה "ונהפוך הוא"? ברור שאין הכוונה "אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" כמו שמבינים שעכשיו אנחנו יכולים להרוג את העמלקים. זה לא מעניין אותנו, לא בשביל זה נבראתי ובאתי לעולם. לא בשביל זה עם ישראל נוצר. חשיבה כזו היא תוצאה של מוחין דקטנות. בהגדה של פסח כתוב על הפסוק "וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה" (דברים כ"ו, ו'), וחכמי ישראל דיקדקו שלא כתוב "וירעו לנו" אלא "וירעו אותנו" כלומר המצרים הפכו אותנו לרעים, "ויענונו" - הפכו אותנו לעניים, "ויתנו עלינו עבודה קשה" - הפכו אותנו לעבדים. תגידו, אתם באמת חושבים שאנחנו נמצאים כאן רק בשביל לחסל את סינואר וחבר מריעיו? אני נולדתי כדי להרוג את נאסראללה? זו פסגת השאיפות שלנו, זה הכל? סליחה על השאלה - אני באתי לישראל כדי להקים קזינו בעזה? באמת? החשיבה הזו היא התוצאה של "וירעו אותנו" - הם הצליחו להפוך אותנו לרעים, לקטני מוחין. באמת באמת - זה מעולם לא היה הנושא והשאיפה שלנו. בגלל המלחמות והצרות האלה פתאום אנחנו הופכים לעניים, אנשים שאי אפשר לדבר איתם על גאולה ועל מילים גדולות וגבוהות. מה מעניין עני? - 'תן לי לחם וחתיכת בצל, תן לי קצת שקט, תן לי איזו עסקה קטנה, איזה הסכם של שקט, אין לי כבר כח...' - כמו עבדים התחלנו לחשוב, ושכחנו שבעצם באנו לכאן כדי לעשות "ונהפוך הוא" אמיתי, ל-"ונהפוך הוא" של "ורבים מעמי הארץ מתייהדים" (אסתר ח', י"ז), שמהדאחייה בבירות יצעקו "ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה" (נוסח התפילה לימים נוראים) - לא מילימטר פחות! כדי שבאירופה המוסלמית יצעקו כבר "ה' אלוקי ישראל מלך", כדי שיבינו מה זה ה-'ונהפוך הוא' - איך הכל יכול להתהפך בשיהודי בא מלמטה, אבל כדי להגיע לזה הוא חייב לנטרל את כל הקונספציות הקודמות שלו. אתה הנך מרדכי, נכון? אתה בביר בקבינט של המלך? אתה יושב בשער המלך? - לא! אין לך קשרים, אין לך כלום. יש לך רק כח אחד - "שק ואפר יוצע לרבים". אתה חייל של המלך האמיתי. וכך מוקם הצבא הגדול.

הפעם הראשונה שצבא כזה פעל לראשונה אחרי יציאת מצרים היה מול עמלק שהגיע לרפידים. עם יהושע שחלש את עמלק ואת עמו לפי חרב ועם משה שהרים את ידיו.

צבאות ה'

בואו נסביר קצת יותר לעומק את המושג צבא. "משנכנס אדר מרבין בשמחה" כי בכל סיטואציה שאני נמצא בה אני מבין ומפנים שאני חייל של האינסוף הקב"ה, וכשאני יודע את זה אז 'מרבין בשמחה' כי 'הבל לטובה' ויהיה 'עוד יותר טוב ועוד יותר טוב'. לא מרבין בשמחה כי ניצחנו בי"ג אדר - אלא מרבין בשמחה כבר משנכנס אדר, כשמן הסתם כל העיתונות והרשתות החברתיות דיברו על זה שעוד שלש עשרה ימים הולך להיות הפתרון הסופי, ואנחנו יודעים שאנחנו צבאות ה'.

צבאות ה'. בעומק, חסידים אמיתיים מבינים במה מדובר, להיות חיילים של הרבי, חיילים של הרבונו של עולם. חייל של ממש - לא 'קרוב', לא 'מקושר'. חייל. נסביר; חייל הוא מי שיש לו שתי תנועות נפשיות הפוכות. מצד אחד הוא מקבל פקודות ומבצע אותן בלי לשאול ובלי להקשות. יודעים מה קורה כשחייל מסרב חלילה? ראינו במציאות שלנו מה קרה כשקראו פה לסרב פקודה ולא להתגייס... כשיש סרבנות זה בגלל שבראשים למעלה אין תפיסת חיילות וצבא. חייל הוא מי שעושה את מה שהמפקד שלו אומר. חייל שמסרב יכול להיות אחד שמנסה לברוח הביתה אבל מצד שני יכול גם להיות מי שמשובץ לגולני אבל רוצה להיות רק טייס והולך ומזיז מטוס. התוצאה בשני המקרים זהה - שניהם סרבנים, עריקים, ואולי השני אף מסוכן מהראשון כי הוא מסכן גם אחרים.

אבל מצד שני, בו זמנית, חייל הוא מי שיש לו 'ראש גדול', בזאת עוצמה ומסירות נפש (והשילוב של שתי התנועות הללו הוא מה שייצר את מסירות הנפש שראינו השנה ועוד נלמד עליו שנים

רבות). החייל הוא מי שנמצא במקום שהמפקד לא נמצא בפועל ושם הוא מבצע את הוראות הפיקוד. הוא נכנס מתחת לאדמה ומעליה, הוא מגיע לעזה ואחרי זה ללבנון, הוא נמצא בכל מקום בעולם, ביבשה, באויר ובים ובכל מקום שהם, הוא מפעיל את הראש, הוא פועל בשתי תנועות הפוכות בו זמנית - הוא בטל ביטול מוחלט, אין לו דעה משלו, אין לו בגד משלו - הבגדים שלו בטלים בבגדי כולם, אין לו צבע מיוחד, הוא לובש "מדו בד", "בגדי קודש". הוא חייל של המפקד שקיבל את כוחו מהריבון. ואני רוצה את החייל הזה כי בו זמנית יש לו כח ועוצמה עצומים דווקא מתוך ההתבטלות הזו ,עד שהוא יכול להפעיל את הראש ואת הכוחות שלו במקומות שאני בכלל לא מגיע אליהם. הוא - אני ואני - הוא.

כי נפל פחד היהודים עליהם

הריבון זה הקב"ה, הרמטכ"ל זה משה רבנו והצבא הוא כל אחד ואחת מאיתנו, ובצבא אין הבדל בין אחד לשני - מחצית השקל. זה יתנו. ואת מחציות השקל הללו חייבים להעביר כל החילים דווקא דרך הרמטכ"ל. "ולקחת את כסף הכיפורים" - אתה, משה רבנו, ואז נוצר צבא.

ומהו באמת באמת ריבון? ריבון כל העולמים? - זה מי שיש לו הרבה עמים שמקושרים אליו באופן כזה או אחר אבל יש לו רק צבא אחד, ובצבא הזה כולנו חיילים ולכל אחד שם יש כח להפוך את כל העולם. "שק ואפר יוצע לרבים". ואז כל העולם ישתנה - "ורבים מעמי הארץ מתייהדים". זה "ונהפוך הוא" - "כי נפל פחד היהודים עליהם".

כבר הסברנו פעם בשם רבי שלמה אלקבץ זיע"א, בעל הפיוט "לכה דודי", שלכאורה אם אותם עמי הארץ התייהדו, התגיירו, בגלל שפחדו מעם ישראל - הרי שהגיור לא תופס! גיור שבא מפחד אינו תקף, גיור צריך לבוא מרצון. והוא מתרץ באופן שכאילו זה נכתב היום - "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", העולם מתהפך, העולם מתייהד - כי נפל פחד היהודים על העמלקים, על הנסראללאים, על החמאסניקים, על הרשעים, ואז רבים מעמי הארץ, עמי אירופה ואמריקה מרגישים פתאום משוחררים מהעמלקיות הזו ורוצים להתייהד וקוראים לעם ישראל - כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשֹׁנוֹת הַגּוֹיִם וְהֶחֱזִיקוּ בִּכְנַף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עִמָּכֶם כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם. (זכריה ח', כ"ג)

'קחו אותנו, שחררו אותנו מהמן ובניו ומהמוניו'. אבל כדי שזה יקרה, אומר מרדכי - 'אני לובש שק ואפר, אני לובש מדים של טירונות. אני לא מופיע בתור המשנה למלך ולא כמו שר, אלא באופן של הביטול הכי מוחלט שאפשר, מהכי למטה'. בפסח הקב"ה עשה אותנו צבא, ואומרת לו אסתר למרדכי - 'הרעיון שלך כל כך גדול, כל כך מבריק, כל כך עמוק וממילא גם ליל הסדר של השנה יהיה ליל סדר שבו אנחנו ניהפך לצבא שיכול להפוך את כל העולם כולו'.

תדע כל אם עבריה

רק היום נפל לי בדעה שפרשת כיור הנחושת שנעשה במראות הצובאות, לא היתה יכולה להיכתב לפני פרשת מחצית השקל שמביאים רק מגיל יוצאי צבא! להיות צבא ה' זה לא סדיר ולא קבע - זה כל המהות, זה כל החיים. זה מאד קשה. קשה להיות חייל שקופץ את הקפיצה הזו והופך ונהיה ישות שאין לו כלום משל עצמו, בגד משל עצמו, שהוא כל הזמן חייל, אבל דווקא אז, הדעה הפנימית שלו, האמיתית, הכח שלו להפוך את כל העולם - יכול לבוא לידי ביטוי.

משנכנס אדר, והבנו שאין לנו שום יישות משלנו וממילא יש לנו את הישות שלנו ועבשיו כל העולם יכול להתהפך - מתחיל פורים ופסח. הסדר ההיסטורי הוא פסח ואחריו פורים - פסח נתן לנו את הכח להיות צבא ואז אנחנו יכולים להילחם עם עמלק, מלחמת עמלק שהיא פורים הראשון, ועל זה נקרא בפרשת זכור.

בעצם כל ארבע פרשיות הן הכנה לפסח; שקלים - כי מתכוננים לניסן, זכור - מלחמת עמלק שהחלה בפסח, זו ההבנה שקיבלנו בפסח שיש לנו כח להיות צבא. פרה - כדי להיטהר לקרבן פסח וכן החודש - להיטהר לפסח וקידוש החודש עבור חג האביב.

איך אנחנו מגיעים לפסח אחרי שכבר הקב"ה פסח עלינו ומגלים שיש לנו את הכח של המראות הצובאות אשר צבאו פתח אהל מועד - ואז מרבין בשמחה.

כשזה הכי ברור שיש, כשאתה חייל ויודע מי המפקד, מי משה רבנו, "בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם" (שמות י"ט, ט'), ומאמין "בה' ובמשה עבדו" ויודע מי הריבון ואתה יודע שאתה חייל שלו, לא רק עבד או בן שלו אלא חייל שהוא שולח אותך למשימת צבא הקב"ה - לעשות לו ית' דירה בתחתוניים. אתה חייל! נולדת לעם החיילים הזה של הקב"ה!

לאורך כל השנה הזו למדנו לאיזה עוצמות יכולים להגיע מי שבכלל לא חשבנו שיכול לספר לי, הרבה מעבר לעוצמות שאתה יכול להגיע אליהן בכח עצמך, כאשר אתה מחצית השקל, יוצא צבא, וקיבלת את זה מהמראות הצובאות.

אולי כשרואים את האימהות, הנשים הגיבורות שלנו, את מקור הכח, מבינים שאת הצבא הזה היו צריכים להקים הנשים הללו עם המראות הצובאות, כדי שהקב"ה יוכל לומר 'צבאות ה' הוקמו'. תדע כל אם עבריה שהיא הכינה את הצבא לקב"ה!

משנכנס משמיעין על השקלים ולכן מרבין בשמחה. שנזכה בעז"ה לעוד יותר שמחה ועוד יותר שמחה עד בלי די.

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להצלחת ושמירת חיילי צה"ל, להשבת החטופים מחזרה ובשלום, להשבת כל הנופלים לקבר ישראל, לשלום כל היתומים והאלמנות,
לע"נ **כל הנופלים על קידוש ה' באירועי המלחמה**
ולע"נ ידידנו **בנימין** בן **שושנה** ז"ל **ושרה** בת **קלרה** ע"ה
ולהבדיל **לרפואת כל הפצועים והחטולים** ובתוכם
עמרם בן **אירידה חיה, יוחאי יזודה** בן **סיגל חוזה, חזדיה** בת **אורית, פאני פרחה** בת **אסתר**
ולזיווג הגון **ליעל רחל** בת **אריאל אסתר** תחי'
להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ לעמנואל – 054-7500516